

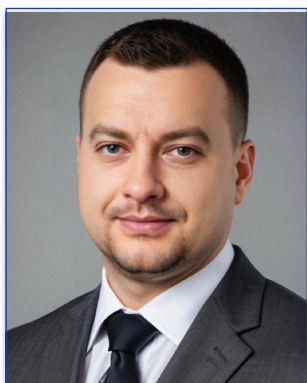
DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.10.2024.16>
UDC code: 343.985:343.322

Serhii Perepelytsia,

Candidate of Law, Associate Professor, Leading Researcher of the National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute»,
Kharkiv, Ukraine
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0721-9609>,
e-mail: 180.vk.2012@gmail.com

Iryna Petrova,

Doctor of Law, Professor, Principal Researcher of the National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute»,
Kharkiv, Ukraine,
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1652-6715>,
e-mail: ekobezpeka.ira@gmail.com

Serhii Perepelytsia

Iryna Petrova

Forensic Understanding of the Mechanism and Modus Operandi of Criminal Offenses and Their Significance for Investigating Collaborationist Offenses

This article argues that the mechanism and modus operandi of a criminal offense reveal the patterns of its functional aspect, the system of interrelationships and interaction of individual elements of criminal offenses related to collaborationist activities. This allows for the reconstruction of the complete process of its commission and directly impacts the quality and effectiveness of investigations into this category of illegal activity. The article aims to define the essence and structure of the mechanism and modus operandi of criminal offenses. It establishes that one of the crucial components of criminal activity is the mechanism of committing a criminal offense, which directly influences the processes of detection, investigation, and prevention of criminal offenses in general and those related to collaborationist activity in particular. Given that the mechanism of committing a criminal offense has individual value for the process of detecting and investigating illegal activity of any category, it is proposed to consider it from a dynamic perspective: preparation for the criminal offense, the modus operandi, and the subject's behavior after its commission. The legislator assigns a defining role to the modus operandi of a criminal offense; the article examines it in detail as a component of the forensic characteristics of criminal offenses related to collaborationist activity, as it is one of its core elements. A general model of committing a criminal offense is formulated, and its components are outlined. It is noted that the forensic model of collaborationist activity has an active, prolonged form, and the modus operandi is mostly determined by the provisions of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, corresponds to the general model of committing a criminal offense of this category, and consists of the following actions: preparation, commission, and concealment of illegal activity. It is established that, regardless of the modus operandi of a criminal offense related to collaborationist activity, the preparatory stage is usually carried out under conditions of strict secrecy and is associated with actions to develop a plan or find and recruit accomplices. It is indicated that collaborationist activity differs only in the last element of the model — the committed criminal offense concealment.

Keywords: criminal offense; collaborationist activity; mechanism of commission; modus operandi; initial stage; final stage; counteraction; investi-

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Disclaimer

The funder had no role in the study design, data collection and analysis, decision to publish, or preparation of the manuscript.

Contributors

The author contributed solely to the intellectual discussion underlying this paper, case-law exploration, writing and editing, and accept responsibility for the content and interpretation.

Declaration of Competing Interest

The author declare that they have no conflict of interest.

gation; forensic characteristics; components; causal relationships; offense model.

Introduction. Current trends highlight the improvement and formation of new mechanisms and modi operandi of criminal offenses. The forensic characteristic of a criminal offense is unequivocally recognized by scholars and practitioners as an integral part of investigative methodology and occupies a leading place in its formation. This is because the forensic characteristic is a typical model of a specific category of criminal offenses, which has theoretical and practical significance. However, in forensics, there is no unified view regarding its structure and relationship with other forensic concepts (for example, the mechanism and modus operandi of an offense). This negatively affects the definition and understanding of the essence of the constituent elements of the forensic characteristic and its application in theory and practice.

It should be noted that the material essence of a criminal offense lies in the fact that it occurs in space and time with a mandatory impact on other objects and leads to certain negative consequences and reflects criminal actions in the environment. Along with this, the objectification of a criminal offense leads to the recognition of patterns of illegal activity of a certain category in the material environment through objective, stable, and recurring relationships between objects and people. As can be seen, the mechanism and modus operandi of a criminal offense indicate the patterns of its functional side, the system of interrelationships and interaction of individual elements of the criminal offense, which allows reconstructing the full process of its commission. Outlining the mechanism and modus operandi of criminal offenses related to collaborationist activity is considered important, as it will directly impact the quality and effectiveness of investigations into this category of illegal activity.

Latest research analysis. The issue of the forensic understanding of the mechanism and modus operandi of criminal offenses of various categories is covered in the papers authored by P.D. Bilenchuk, A.F. Volobuyev, N.I. Klymenko, S.V. Knyazev, M.V. Saltevsy, N.A. Syomina, V.V. Tishchenko, and other researchers. However, the specifics of the mechanism and modus operandi of criminal offenses related to collaborationist activity have not been comprehensively studied and elucidated.

This research **aims** at defining the essence and structure of the criminal offenses' mechanism and modus operandi and to develop a category conceptual apparatus; to outline the specifics of the criminal offenses' mechanism and modus operandi to appropriate collaborationist, as this is of great importance for their investigation, and its elements are directly related to other elements of the forensic characteristics of this category of criminal offenses.

Research outcomes presentation.

The acceleration of scientific and technological progress has significantly expanded the arsenal of scientific and technical means and devices, which has led to an increase in the possibilities of committing criminal offenses and the conditions under which criminal activity is carried out and rapidly improved. Resolute measures by law enforcement agencies do not fully prevent criminal activity, which seeks new ways and expands its influence on all spheres of society. Criminal offenses related to collaborationist activity, like any

**КРИМІНАЛІСТИЧНЕ
РОЗУМІННЯ МЕХАНІЗМУ
І СПОСОБУ ВЧИНЕННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ
ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ
ДЛЯ РОЗСЛІДУВАННЯ
КОЛАБОРАЦІЙНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ**

Анотація. У статті зазначено, що механізм та спосіб вчинення кримінального правопорушення вказують на закономірності його функціональної сторони, системи взаємозв'язків і взаємодії окремих елементів кримінальних правопорушень, пов'язаних із колабораційною діяльністю, що дозволяє відтворити повний процес його вчинення та безпосередньо вплине на якість та ефективність розслідування даної категорії протиправної діяльності. Метою статті є визначення сутності та структури механізму та способу вчинення кримінальних правопорушень. Встановлено, що одним із важливих складових злочинної діяльності є механізм вчинення кримінального правопорушення, який безпосередньо впливає на процеси розкриття, розслідування та попередження кримінальних правопорушень взагалі та пов'язаних із колабораційною діяльністю зокрема. Орієнтуючись на те, що механізм вчинення кримінального правопорушення має індивідуальну цінність для процесу розкриття та розслідування протиправної діяльності будь-якої категорії, його запропоновано розглядати в динамічному ракурсі підготовки до кримінального правопорушення, способу його вчинення та поведінки суб'єкта протиправної дії після її вчинення. Способу вчинення кримінального правопорушення законодавцем відведена визначальна роль, у статті його розглянуто докладно, як складову криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із колабораційною діяльністю, що є одним із її основних елементів.

Сформовано загальну модель вчинення кримінального правопорушення, та окреслено її складові. Зазначено, що криміналістична модель вчинення колабораційної діяльності має активну форму тривалу в часі й здебільшого способи вчинення визначаються диспозицією ст. 1111 КК України, відповідають загальній моделі вчинення кримінального правопорушення

other criminal offenses, are committed in time, when illegal acts go through three main stages, namely:

Preparation stage – pre-actions to commit a crime;

Attempt stage — direct illegal acts;

Accomplishment stage — an offender's active or passive behavior aimed at concealing criminal acts or counteracting a criminal offense investigation operation¹.

Each stage of a criminal offense carries specific substantive weight and is clearly perceived by the offender. In criminalistics, this sequence of unlawful actions is conventionally termed the “mechanism of a criminal offense.”

A contemporary challenge in the forensic analysis of criminal offenses, which encompasses the development of both their forensic classification and forensic characteristics, is the introduction of the concept of the “mechanism of crime.” For a considerable time, the mechanism of a criminal offense was not explicitly mentioned among the elements of its forensic characteristics, with the specifics of the offender's actions being described as the *modus operandi* (method of committing the offense). Actions related to the preparation, commission, and concealment of the event, influenced by both objective and subjective factors, as well as the means and tools employed by the offender, were subsumed under the *modus operandi*.

In forensic theory, investigative, and judicial practice, the *modus operandi* is considered a key, primary element within the framework of the “forensic characteristics of a criminal offense.” This emphasis stems from the fact that this element and its consequences are deemed most informationally significant, becoming apparent early in the investigation and enabling the proper direction of inquiry. However, some scholars argue that the *modus operandi* does not fully capture the offense's dynamics, temporal sequence, technological features of the criminal activity, or the causal relationships between the offender's actions. This deficiency necessitates supplementing the forensic characteristics with an independent element: information concerning the mechanism of the criminal offense².

It is difficult to fully agree with this assertion, as it presents the *modus operandi* as a static element of the forensic characteristics, while the mechanism defines the event's dynamics. Some clarification of this viewpoint is warranted.

A systems-activity approach allows us to examine the *modus operandi* across several stages:

Preparation: This includes planning, selecting accomplices, choosing means to execute the criminal plan, acquiring necessary tools and implements, reconnaissance, studying the environment and the victim, preliminary actions to conceal the future offense, and so forth.

Commission: This encompasses actions such as entering the target location (whether by forced entry or deception), overcoming resistance, using tools and implements, and so forth.

Concealment: This covers actions such as destroying evidence, hiding tools and implements, staging the scene, and so forth.

Scholars have argued that the *modus operandi* can change under the influence of various objective and subjective factors. For example, circumstances at the time of the offense might be unexpectedly favorable, negating the need for weapons or physical violence; conversely, unfavorable circumstances could hinder the intended method, necessitating a change in actions

¹ Кононова В. В. Особливості механізму вчинення кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, працівниками правоохоронних органів. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2023. С. 369. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.66>

² Біленчук П. Д., Лисиченко В. К., Клименко Н. І. Криміналістика : підручник / за ред. П. Д. Біленчука. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Атіка, 2001. 544 с.; Тищенко В. В., Загородній І. В. Механізм кримінального правопорушення в системі його криміналістичної характеристики. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. С. 141-147. DOI <https://doi.org/10.32782/apdp.v94.2022.17> URL: <http://www.apdp.in.ua/v94/17.pdf>

or a more radical approach. In other words, describing the modus operandi without reflecting its dynamic nature does not adequately represent or accurately capture the essence of the offender's actions in space and time³.

Furthermore, the modus operandi does not encompass data regarding forensically significant links and relationships between participants in the investigated event, the nature of interaction and counteraction between different individuals during its preparation, commission, and concealment. Specifically, it lacks a description of the operational methods (technology) of criminal activity for a given category of offenses. Scholars proposed introducing the concept of the "mechanism of a criminal offense" and incorporating it into the structure of the forensic characteristics of such offenses⁴.

Thus, the mechanism of a criminal offense is a crucial component of criminal activity, and its study remains a leading direction in general forensic theory. Concurrently, researchers are increasingly focusing on understanding the concept of the mechanism of crime, which directly influences the processes of detection, investigation, and prevention of criminal offenses in general, and those related to collaborative activities (such as collusion) in particular.

Considering contemporary realities, we can speak of the emergence of new mechanisms of criminal offenses driven by accelerated scientific and technological progress. Scholars have proposed understanding a mechanism as an organic system methodically established by people, and subsequently any system whose structure has been understood and made clear, or an organization that can be understood. The term "mechanism" (Ukrainian: механізм, English: mechanism, German: Die Vorrichtung, (mechanische) die Einrichtung, das Werk, der Mechanismus) refers to a set of intermediate states or processes of any phenomena⁵. The assertion that the term "mechanism" implies a "complex and dynamic nature of a phenomenon" is valid⁶.

N. A. Syomina defines the mechanism of a criminal offense as a unified process of interconnection and interaction between the subject of criminal activity, the object of the crime, the means and implements of the offense, and the elements of the crime scene⁷. In this context, interaction refers to the change of objects under mutual influence, where the relationship between the properties of one object allows for the determination of the properties of another.

M. V. Saltevskiy defined an unlawful act's mechanism as a set of interacting material systems and processes that constitute the investigated event and give rise to sources of forensically significant information⁸. P. D. Bilenchuk offers a closely related definition of the criminal offense mechanism, asserting that its core component is a set of interdependent and sequential actions by the culpable individual, involving the use of tools and means, aimed at achieving a criminal outcome and its subsequent concealment⁹.

A. F. Volobuyev provides what appears to be a comprehensive definition of the concept of the mechanism of a criminal offense, defining it as a temporal and dynamic sequence of interconnected stages, circumstances, and elements related to the preparation, commission, and concealment of traces

даної категорії та складається з дій: підготовки, вчинення та приховування протиправної діяльності. Встановлено, що незалежно від способів вчинення кримінального правопорушення, пов'язаного із колабораційною діяльністю, етап підготовки, як правило, реалізується в умовах жорсткої конспірації та пов'язаний із діями щодо розроблення плану чи підшукування та вербування співучасників. Вказано, що колабораційна діяльність відрізняється тільки останнім елементом моделі – приховуванням здійсненого кримінального правопорушення.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, колабораційна діяльність, механізм вчинення, спосіб вчинення, початковий етап, завершальна стадія, протидія, розслідування, криміналістична характеристика, складові, причинно-наслідкові зв'язки, модель правопорушення.

³ Тищенко В. В., Загородній І. В. Механізм кримінального правопорушення в системі його криміналістичної характеристики. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. С. 141-147. DOI <https://doi.org/10.32782/apdp.v94.2022.17> URL: <http://www.apdp.in.ua/v94/17.pdf/>

⁴ Тищенко В. В. Вибрані праці. Одеса : Гельветика, 2017. 436 с.

⁵ Мартенко О. Л. Основні елементи механізму злочинної поведінки. *Юридична психологія та педагогіка*. 2014. № 1. С. 41-51; Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянська Е. В. *Юридическая психология : учеб.* Харьков : Изд-во НУВС, 2001. 640 с.

⁶ Литвинов О. М. Методологія дослідження механізму протидії злочинності. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2007. № 36. С. 12.

⁷ Сьоміна Н. А. Механізм вчинення злочину: поняття та елементи. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. № 3, 2009. С. 164.

⁸ Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. К. : Кондор, 2005. С. 324.

⁹ Біленчук П. Д., Лисиченко В. К., Клименко Н. І. Криміналістика : підручник / за ред. П. Д. Біленчука. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Атіка, 2001. С. 347.

Serhii Perepelytsia,
Iryna Petrova

**FORENSICHES VERSTÄNDNIS
DES MECHANISMUS
UND MODUS OPERANDI
KRIMINELLER STRAFTATEN
UND IHRE BEDEUTUNG
FÜR DIE UNTERSUCHUNG
KOLLABORATIVER
STRAFTATEN**

Zusammenfassung. Dieser Artikel argumentiert, dass der Mechanismus und Modus Operandi einer Straftat die Muster ihres funktionalen Aspekts, das System der Wechselbeziehungen und Interaktionen einzelner Elemente krimineller Handlungen im Zusammenhang mit kollaborativer Tätigkeit, offenbaren. Dies ermöglicht die Rekonstruktion des vollständigen Prozesses ihrer Begehung und wirkt sich direkt auf die Qualität und Effektivität der Ermittlungen zu dieser Kategorie illegaler Aktivitäten aus. Der Artikel zielt darauf ab, das Wesen und die Struktur des Mechanismus und Modus Operandi krimineller Straftaten zu definieren. Er stellt fest, dass einer der entscheidenden Bestandteile krimineller Aktivitäten der Mechanismus der Begehung einer Straftat ist, der direkt auf die Prozesse der Aufdeckung, Untersuchung und Prävention von Straftaten im Allgemeinen und insbesondere solcher im Zusammenhang mit kollaborativer Tätigkeit Einfluss nimmt. Angesichts der Tatsache, dass der Mechanismus der Begehung einer Straftat einen individuellen Wert für den Prozess der Aufdeckung und Untersuchung illegaler Aktivitäten jeder Kategorie hat, wird vorgeschlagen, ihn aus einer dynamischen Perspektive zu betrachten: Vorbereitung auf die Straftat, den Modus Operandi und das Verhalten des Subjekts nach ihrer Begehung. Der Gesetzgeber weist dem Modus Operandi einer Straftat eine bestimmende Rolle zu; der Artikel untersucht ihn im Detail als Bestandteil der forensischen Merkmale von Straftaten im Zusammenhang mit kollaborativer Tätigkeit, da er eines seiner Kernelemente ist. Ein allgemeines Modell der Begehung einer Straftat wird formuliert und seine Komponenten werden umrissen. Es wird festgestellt, dass das forensische Modell kollaborativer Tätigkeit eine aktive, langwierige Form hat und der Modus Operandi hauptsächlich durch die Bestimmungen von Artikel 111-1 des Strafgesetzbuches der Ukraine bestimmt wird, dem

of the criminal offense, allowing for reconstruction of the process of its perpetration¹⁰.

Thus, given that the mechanism of a criminal offense has individual value for the detection and investigation of unlawful activity of any kind, it should be considered dynamically, encompassing the preparation for the offense, the method of its commission, and the conduct of the perpetrator following its commission.

V. M. Saltevskiy identified several interdependent components of the mechanism of a criminal offense, each contributing to the overall system of this mechanism. These include:

- Perpetrators (subjects of criminal activity);
- Criminal activity means;
- Criminal activity object;
- Criminal activity traces¹¹.

Other scholars have systematized the elements of the criminal offense mechanism as follows:

The individual executing the criminal intent through purposeful actions (behavior);

The modus operandi (method of the criminal offense) — preparation, commission, and concealment of the offense;

The victim and their conduct related to the criminal offense;

Tools, implements, and other objects used for criminal purposes;

Individuals indirectly connected to the criminal offense who may have assisted in acquiring or concealing tools or means of the offense;

The material environment in which the criminal offense was prepared or committed, or where concealment measures were taken, including terrain and premises; items left by the perpetrator or victim at the scene;

material processes that occurred during the criminal offense¹².

Scholars have identified three primary causal elements within the concept structure of the criminal offense mechanism, considered a comprehensive dynamic system. The first mechanism's structural element encompasses causally determined actions, tools, and means used in an offense preparation, which we consider crucial in investigating collaborationist crimes. The second element within the mechanism's structure is reflected in the method of achieving the criminal outcome and the resulting traces. The third element encompasses the method of concealment and the informational aspect of the offense in the form of trace evidence¹³.

Thus, this criminal offense category's mechanism comprises three interconnected stages—initial, main, and final—forming a single chain. Each stage is a complete, relatively independent process of offender's purposeful activity, combining organizational, cognitive, and constructive components. Further, a criminal offense mechanism includes causal links regarding its stages—preparation, commission, and concealment—components of modus operandi. Each causal link has two elements:

First, a link between determining factors and offender's actions.

Second, interdependence between traces, offender's actions, and offense environment.

Scholars outline various approaches to a criminal offense's forensic characteristics and its mechanism's correlation. Consider some.

V. V. Tishchenko and I. V. Zahorodnyi noted that criminal mechanism information does not encompass all forensic characteristic elements but provides insight only into an event's structural and functional aspects, indicating respective links between elements. Specific elements of a par-

¹⁰ Волобуєв А. Ф. Механізм злочину та його зв'язок з концептуальними положеннями криміналістики : монографія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2019. С. 25.

¹¹ Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підруч. Київ : Кондор, 2005. С. 40.

¹² Сьоміна Н. А. Механізм вчинення злочину: поняття та елементи. Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. № 3, 2009. С. 160-165

¹³ Там само. С. 163..

ticular criminal offense category's forensic characteristics include typical data on offender identity, criminal activity purpose and motives, crime object, victim identity and possible offender connections, environment (time, place, other conditions influencing offender actions and trace formation), and criminal action consequences (damage nature and extent, trace formation, other evidential information). These elements are interconnected and mutually conditional, enabling a reasonably complete typical model for a relevant criminal offense category. Such a model clarifies an event's essence, develops hypotheses on its circumstances, and locates and identifies evidentiary information sources. Thus, forensic characteristics encompass and interpret all forensically significant unlawful activity components, not only its mechanism¹⁴.

Forensic scientists connect a criminal offense mechanism with its forensic characteristics. A. F. Volobuyev indicated that criminal offense forensic characteristics are information on offense mechanism elements, including all such characteristic elements¹⁵. Further, a criminal offense mechanism is defined as a cognition object (actual reality), while forensic characteristics are knowledge on this object, reflecting an offense mechanism¹⁶. They coincide in content and structure; a difference lies in a criminal offense mechanism being practice reality, while its forensic characteristics are knowledge, a theoretical category describing and interpreting this mechanism.

V. A. Zhuravel concurs, stating that "forensic characteristics of criminal offenses are a scientific abstract category reflecting qualitative and quantitative retrospective information resulting from understanding specific offense types' mechanisms; thus, a criminal offense mechanism is an object reflected, while forensic characteristics are its reflection's form"¹⁷.

Much information about a criminal offense resides within its modus operandi, as this data reflects criminal activity's functional side. This data includes not only purely operational information (how an offense is prepared, committed, and concealed) but also information on criminal actions' impact on the environment. Therefore, criminalists consider it a leading element within a criminal offense's forensic characteristics, establishing it as a foundation for determining investigative directions¹⁸.

Because of various causes, criminal offense modi operandi recur, allowing systematization and application of acquired information when developing general recommendations. This application is not limited to investigating a specific criminal manifestation¹⁹.

Scholars noted that "early in developing scientific principles for studying forensic problems, researchers focused on modus operandi — a key element traditionally included in forensic characteristics"²⁰. On this issue, V. O. Konovalova emphasized that modus operandi is a defining element of forensic characteristics, its substantive structure comprising stages of preparation,

allgemeinen Modell der Begehung einer Straftat dieser Kategorie entspricht und aus folgenden Handlungen besteht: Vorbereitung, Begehung und Verschleierung illegaler Aktivitäten. Es wird festgestellt, dass unabhängig vom Modus Operandi einer Straftat im Zusammenhang mit kollaborativer Tätigkeit die Vorbereitungsphase in der Regel unter Bedingungen strikter Geheimhaltung durchgeführt wird und mit Maßnahmen zur Entwicklung eines Plans oder zur Suche und Rekrutierung von Komplizen verbunden ist. Es wird darauf hingewiesen, dass sich kollaborative Tätigkeit nur im letzten Element des Modells unterscheidet — der Verschleierung der begangenen Straftat.

Schlüsselwörter: Straftat; kollaborative Tätigkeit; Begehung — mechanismus; Modus Operandi; Anfangsphase; Endphase; Gegenmaßnahmen; Ermittlung; forensische Merkmale; Komponenten; Kausalzusammenhänge; Straftatenmodell.

¹⁴ Тищенко В. В., Загородній І. В. Механізм кримінального правопорушення в системі його криміналістичної характеристики. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. С. 141-147. DOI <https://doi.org/10.32782/apdp.v94.2022.17> URL: <http://www.apdp.in.ua/v94/17.pdf/>

¹⁵ Криміналістика / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Харків : ХНУВС, 2011. С. 374.

¹⁶ Волобуєв А. Ф. Механізм злочину та його зв'язок з концептуальними положеннями криміналістики : монографія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2019. С. 70.

¹⁷ Журавель В. А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан : монографія. Харків : Право, 2021. С. 169.

¹⁸ Берназ В. Д., Бірюков В. В., Волобуєв А. Ф та ін. Криміналістика : підручник / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Харків : ХНУВС, 2011. 665 с.

¹⁹ Чаплинський К. О., Лускатов О. В., Пиріг І.В. та ін. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-е вид, перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

²⁰ Мальярова В. О. Розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків: теорія та практика : монографія / за заг. ред д-ра юрид наук, чл.-кор. НАПрН України С. М. Гусарова. Харків : Діса плюс, 2013. 422 с.

Serhii Perepelytsia,
Iryna Petrova

**COMPRÉHENSION
CRIMINALISTIQUE DU
MÉCANISME ET DE LA
MÉTHODE DE COMMISSION
D'UNE INFRACTION PÉNALE
ET DE SON IMPORTANCE
POUR L'ENQUÊTE SUR
LES INFRACTIONS
COLLABORATIVES**

Résumé. L'article stipule que le mécanisme et la méthode de commission d'une infraction pénale indiquent les régularités de son côté fonctionnel, le système de relations et d'interaction des éléments individuels des infractions pénales associés aux activités collaboratives, ce qui permet de recréer le processus complet de sa commission et affectera directement la qualité et l'efficacité de l'enquête. Cette catégorie d'activité illégale. L'objectif de l'article est de déterminer l'essence et la structure du mécanisme et de la méthode de commission des infractions pénales. Il a été établi que l'un des éléments importants de l'activité criminelle est le mécanisme de commission d'une infraction pénale, qui affecte directement les processus de révéler, enquêter et prévenir les infractions pénales en général et celles liées aux activités de collaboration en particulier. En mettant l'accent sur le fait que le mécanisme de commission d'une infraction pénale a une valeur individuelle pour le processus de révélation et d'enquête sur les activités illégales de toute catégorie, il est proposé de le considérer dans la perspective dynamique de la préparation d'une infraction pénale, de la méthode de sa commission, et le comportement de la personne visée par l'acte illégal après sa commission. Le législateur a attribué un rôle décisif à la méthode de commission d'une infraction pénale ; l'article l'examine en détail en tant que composante des caractéristiques médico-légales des infractions pénales liées aux activités collaboratives, qui constitue l'un de ses principaux éléments.

Un modèle général de commission d'une infraction pénale a été élaboré et ses composantes ont été décrites. Il est à noter que le modèle médico-légal d'engagement d'une activité collaborative a une forme active qui dure dans le temps et que, pour la plupart, les méthodes d'engagement sont déterminées par la disposition de l'article 1111 du Code pénal de l'Ukraine, correspondent au modèle général de commission d'une infraction pénale de cette catégorie et consistent en

commission, and concealment of crime traces²¹. Other scholars argued that modus operandi should be understood as actions aimed at achieving a criminal outcome or an offender's actions reflected in specific operations and techniques²².

Further, researchers noted that modus operandi should be understood as a complex of actions by a subject in preparing, committing, and concealing a criminal act, determined by various objective and subjective factors²³. V. Yu. Shepitko's interpretation of modus operandi is similar, though he noted that a modus operandi does not always have a complete structure²⁴.

S. M. Zaviyalov held a similar position, defining modus operandi as actions preparing for commission, actual commission, and concealment of traces, characterizing forensically significant data on the perpetrator and means used, and their potential use in crime investigation²⁵.

I. V. Hora's assertion that modus operandi is a complex structure reflecting legal, criminal procedural, and forensic aspects merits attention. However, forensic understanding of modus operandi does not correspond to criminal law and criminal procedure meaning. Forensics considers modus operandi a complex reality based on understanding its formation patterns, recurrence causes and forms to develop evidence detection, collection, and examination methods in a criminal case. Modus operandi's forensic significance is determined by evidence emergence specifics in reflecting a crime event in the external environment²⁶. His assertion emphasizes trace formation during an offense, based on whose detection evidence is formed.

V. V. Pyaskovsky emphasized that modus operandi is not simply a set of volitional actions but a lawfully determined, structured system of subject behavior aimed at preparing, committing, and concealing a criminal offense²⁷.

Given the above, collaborationist activity crucially features a key interrelation: offender—motive—modus operandi. Further, legislation defines clear indications on collaborationist activity modi operandi in Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine²⁸. The legislator assigns a defining role to criminal offense modus operandi. We examine it in more detail-focused manner as a component of forensic characteristics of criminal offenses related to collaborationist activity, it being a core element.

We support scholars' assertion that modus operandi is a complex of objectively and subjectively determined actions in preparing, committing, and concealing a criminal offense, corresponding to an offender's general intent to achieve a goal²⁹. When considering collaborationist activity modi operandi,

²¹ Коновалова В.О. Вбивство: мистецтво розслідування : монографія. Харків : Факт, 2001. С. 6-7.

²² Настільна книга слідчого / за ред. В. Я. Тація, В. В. Сташиса, М. І. Панова. 2-ге вид., перероб. і доповн. Київ : Ін Юре, 2008. С. 191.

²³ Гусева В. О. Методика розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності : монографія. Харків, ТОВ «У справі», 2020. С. 121.

²⁴ Шепітько В. Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський та російсько-український) / за ред. акад. НАН України В. Я. Тація. Харків : Право, 2001. С. 208.

²⁵ Зав'ялов С. М. Спосіб вчинення злочину і сучасні проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю : автореф. ... дис. канд. юрид. наук : спеціальність 12.00.09. Київ. 2005. С. 7.

²⁶ Гора І. В. Поняття способу вчинення злочину та його значення в розкритті та розслідуванні. *Закон і життя*. 2012. № 9. С. 38..

²⁷ Пясковський В. В. Спосіб учинення злочину як елемент криміналістичної характеристики умисного вбивства дитини батьками, родичами або особами, на яких покладено обов'язки з її виховання. *Криміналістичний вісник*. 2016. № 1 (25). С. 70.

²⁸ Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 25-26, ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

²⁹ Соколова Я.А. К вопросу об элементах криминалистической характеристики преступлений, связанных с незаконным лишением свободы. *Проблеми законності: Республіканський міжвідомчий наук. збірник* / Під ред. В. Я. Тація. Харків : Нац. юрид. академія України, 1999. Вип. 37. С. 224

Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine³⁰ contains an exclusive list of collaborationist action *modi operandi*.

When examining criminal offense *modus operandi*, it is important to emphasize that such methods are invariably planned and prepared in advance. A generalized model of criminal offense commission comprises:

Actions preparing for an offense, potentially extending to forming a criminal group, selecting an offense target and gathering information on it, and distributing roles among offenders.

Direct execution of criminal actions.

Concealment of the committed offense and its consequences.

Regarding collaborationist activity models, scholars note their protracted nature and distinct components, differing only in the final element: concealment of the committed offense. In Articles 111-1(1), (2), and (5) of Ukraine's Criminal Code, the *modus operandi* of collaborationist activity is public, effectively precluding offense concealment. However, Articles 111-1(4), (6)–(8) fully align with the general model of offense preparation and commission, while Articles 111-1(3) and (6) explicitly stipulate the *modus operandi* of this offense as actions aimed at "...evading liability..." thus, concealment³¹.

Considering the preparation stage of a collaborationist offense, regardless of *modus operandi*, it generally occurs under conditions of near-absolute secrecy. Collaborationist activity preparation includes planning and accomplice recruitment. During accomplice recruitment, those deemed most suitable are identified by studying candidate's ideological and psychological states, or these individuals are manipulated into a necessary psychological state or acquiring specific ideological convictions.

Scholars note that recruitment methods include: promises of material reward; promises of employment in leadership positions or employment in general; indoctrination, presenting information to convince individuals of Russia's "greatness" and "Russian world's" "permanent" presence in occupied Ukrainian territories, especially when recruiting occurs in already occupied territories³². Recruitment most often occurs during personal meetings establishing direct contact (potentially forming friendships) or through existing friendships or hierarchical relationships. In other cases, recruitment uses social media.

The offense preparation stage also includes task distribution among recruited collaborators, instructing them on actions in various potential situations, and providing them with agitational materials, preparing speech texts, and the like.

Regarding the preparation stage for collaborationist activity-related offenses, analyzing suspicion notices for collaborationist offenses posted on the Prosecutor General's Office website reveals their most common qualification falls under Article 111-1(5) of Ukraine's Criminal Code:

Voluntary occupation by a Ukrainian citizen of a position involving organizational-administrative or administrative-economic functions in illegal authorities established in temporarily occupied territories, including in the occupying power's administration.

Voluntary occupation by a Ukrainian citizen of a position in illegal judicial or law enforcement bodies established in temporarily occupied Ukrainian territories.

Voluntary participation by a Ukrainian citizen in illegal armed or paramilitary formations created in temporarily occupied territory or in the occupying power's armed formations.

les actions suivantes : préparation, commission et dissimulation d'activités illégales. Il a été établi que, quelles que soient les méthodes de commission d'une infraction pénale liée à des activités de collaboration, l'étape de préparation est généralement mise en œuvre dans des conditions de complot strict et est associée à des actions liées à l'élaboration d'un plan ou à la recherche et au recrutement de complices. Il est indiqué que les activités collaboratives ne diffèrent que par le dernier élément du modèle : la dissimulation de l'infraction pénale commise.

Mots-clés : infraction pénale, activité collaborative, mécanisme de commission, méthode de commission, étape initiale, étape finale, contre-action, enquête, caractéristiques médico-légales, composantes, relations de cause à effet, modèle d'infraction.

³⁰ Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

³¹ Там само.

³² Оржинська Е. І. Колабораційна діяльність: попередня криміналістична характеристика. The European dimension of modern legal science : scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. Pp. 339–367. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-252-4> URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/266/7385/15357-1?inline=1>

Serhii Perepelytsia,
Iryna Petrova

**KRYMINALISTYCZNE
ZROZUMIENIE MECHANIZMU
I METODY POPEŁNIENIA
PRZESTĘPSTWA ORAZ
JEGO ZNACZENIE DLA
DOCHODZENIA W SPRAWIE
PRZESTĘPSTW OPARTYCH NA
WSPÓŁPRACĘ**

Artykuł stwierdza, że mechanizm i metoda popełnienia przestępstwa wskazują prawa jego funkcjonalnej strony, system wzajemnych połączeń i interakcji poszczególnych elementów przestępstw związanych ze współpracą, co pozwala nam odtworzyć pełny proces jego komisji i bezpośrednio wpłynię na jakość i skuteczność dochodzenia w sprawie tej kategorii nielegalnej działalności. Artykuł ma na celu określenie istoty i struktury mechanizmu i metody popełniania przestępstw. Ustalono, że jednym z ważnych elementów działalności przestępczej jest mechanizm popełnienia przestępstwa, który bezpośrednio wpływa na procesy ujawnienia, dochodzenie i zapobieganie przestępstwom w ogóle, a zwłaszcza związanym z działaniami związanymi ze współpracą. Koncentrując się na fakcie, że mechanizm popełnienia przestępstwa ma indywidualną wartość dla procesu ujawniania i prowadzenia dochodzeń w sprawie nielegalnych działań dowolnej kategorii, proponuje się rozważenie go w dynamicznej perspektywie przygotowania do przestępstwa, metody jego popełnienia i zachowania podmiotu nielegalnego działania po jego popełnieniu. Metoda popełnienia przestępstwa przez ustawodawcę ma decydującą rolę, w artykule jest on szczegółowo rozpatrywany jako element cech kryminalistycznych przestępstw związanych ze współpracą, co jest jednym z jego głównych elementów.

Powstaje ogólny model popełnienia przestępstwa, a jego elementy są przedstawione. Określono, że model kryminalistyczny zlecenia współpracy ma aktywną formę przez długi czas i w przeważającej części metody zlecenia są określone przez dyspozycję St. 1111 Kodeksu karnego Ukrainy, odpowiada ogólnemu modelowi popełnienia przestępstwa w tej kategorii i składa się z działań: przygotowania, popełnienia i ukrycia nielegalnej działalności. Ustalono, że niezależnie od metod popełnienia przestępstwa

Providing assistance to above-mentioned formations in conducting hostilities against Ukraine's Armed Forces.

Regarding collaborationist activity concealment, we concur with researchers³³ that the most common methods are:

Intimidation of witnesses, eyewitnesses, etc.

Anonymity, disseminating necessary information via the Internet through registering accounts under false identities; hacking real people's accounts; distributing information from third parties; creating "duplicate" accounts of existing activists, etc.; restricting access to certain pages or deleting them; and so forth.

Using forged documents, specifically identity documents, including manufacturing or obtaining passports with altered surnames, first names, and patronymics.

Destroying objects and items related to the offense, if information was transmitted.

Concealment tactics, not exhaustive, include:

Fabricated alibis (not uncommon), such as claims that a public address recording was forged by overlaying a soundtrack, accompanied by supporting documentation that the suspect was elsewhere at the time.

Using call signs or pseudonyms during communication—for instance, when transferring material resources to illegal armed or paramilitary formations created in temporarily occupied territories.

Disregarding legal contract execution when conducting business with representatives of the aggressor state or illegal authorities established in temporarily occupied territories.

This list of collaborationist activity concealment tactics is not exhaustive, as even listed methods can have multiple variations.

Conclusions: A collaborationist activity criminal model has an active, protracted form, with modi operandi largely defined by Article 111-1 of Ukraine's Criminal Code, aligning with a general model for this offense category, comprising preparation, commission, and concealment. Only in Articles 111-1(1), (2), and (5) is collaborationist activity modus operandi public, fully precluding concealment.

Regardless of modi operandi for collaborationist activity-related offenses, preparation typically occurs under strict secrecy, involving planning or accomplice recruitment. Recruitment involves direct contact at personal meetings or indirect contact via social media. Collaborationist activity modi operandi are exclusively listed in Article 111-1 of Ukraine's Criminal Code.

Collaborationist activity concealment tactics are multifaceted, including: witness and eyewitness intimidation; anonymity (online information dissemination, registering accounts under false identities, hacking real individuals' accounts and disseminating information from them, creating duplicate accounts of existing individuals, activists, etc., restricting access to specific pages or deleting them, etc.); using forged identity documents; and avoiding legal contract execution when conducting business with the aggressor state or illegal authorities established in temporarily occupied territories.

References

- Bandurka, A. M., Bocharova, S. P., Zemlyanskaya, E. V. (2001). *Yuridicheskaya psihologiya : uchebnik*. Harkov [in Russian].
- Bernaz, V. D., Biriukov, V. V., Volobuev, A. F. ta in. (2011). *Kryminalistyka : pidruchnyk / za zah. red. A. F. Volobueva*. Kharkiv [in Ukrainian].
- Bilenchuk, P. D., Lysychenko, V. K., Klymenko, N. I. (2001). *Kryminalistyka : pidruchnyk / za red. P. D. Bilenchuka*. 2-he vyd., vypr. i dopov. Kyiv [in Ukrainian].

³³ Оржинська Е. І. Колабораційна діяльність: попередня криміналістична характеристика. The European dimension of modern legal science : scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. Pp. 339–367. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-252-4-17> URL: http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/266/7385/15357-1?in_line=1

- Chaplynskyi, K. O., Luskatov, O. V., Pyrih, I. V. ta in. (2017). Kryminalistyka : pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zakl. 2-he vyd, pererob. i dopov. Dnipro [in Ukrainian].
- Hora, I. V. (2012). Poniattia sposib vchynennia zlochynu ta yoho znachennia v rozkrytti ta rozsliduvanni. *Zakon i zhizn*. № 9 [in Ukrainian].
- Husieva, V. O. (2020). Metodyka rozsliduvannia zlochniv proty avtorytetu orhaniv derzhavnoi vlady u sferi pravookhoronnoi diialnosti : monohrafiia. Kharkiv [in Ukrainian].
- Kononova, V. V. (2023). Osoblyvosti mekhanizmu vchynennia kryminalnykh pravoporushen u sferi sluzhbovoi diialnosti, pratsivnykamy pravookhoronnykh orhaniv. *Elektronne naukovye vydannia «Analitychno-porionialne pravoznavstvo»*. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.03.66 [in Ukrainian].
- Konovalova, V. O. (2001). Vbyvstvo: mystetstvo rozsliduvannia : monohrafiia. Kharkiv [in Ukrainian].
- Kryminalistyka (2011) / za zah. red. A. F. Volobuieva. Kharkiv [in Ukrainian].
- Lytvynov, O. M. (2007). Metodolohiia doslidzhennia mekhanizmu protydiei zlochnosti. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 36 [in Ukrainian].
- Maliarova, V. O. (2013). Rozsliduvannia zlochniv proty moralnosti u sferi statevykh stosunkiv: teoriia ta praktyka : monohrafiia / za zah. red d-ra yuryd nauk, chl.-kor. NAPrN Ukrainy S. M. Husarova. Kharkiv [in Ukrainian].
- Martenko, O. L. (2014). Osnovni elementy mekhanizmu zlochnoi povedinky. *Yurydychna psykholohiia ta pedahohika*. № 1 [in Ukrainian].
- Nastilna knyha slidchoho (2008) / za red. V. Ya. Tatsiia, V. V. Stashysa, M. I. Panova. 2-he vyd., pererob. i dopov. Kyiv [in Ukrainian].
- Orzhynska, E. I. (2022). Kolaboratsiina diialnist: poperednia kryminalistychna kharakterystyka / The European dimension of modern legal science : scientific monograph. Riga, Latvia. DOI: 10.30525/978-9934-26-252-4-17 [in Ukrainian].
- Piaskovskyi, V. V. (2016). Sposib uchynennia zlochnu yak element kryminalistychnoi kharakterystyky umysnoho vbyvstva dytyny batkamy, rodychamy abo osobamy, na yakykh pokladeno obov'iazky z yii vykhovannia. *Kryminalistychnyi visnyk*. № 1 (25) [in Ukrainian].
- Saltevs'kyi, M. V. (2005). Kryminalistyka (u suchasnomu vykladi) : pidruchnyk. Kyiv [in Ukrainian].
- Shepitko, V. Yu. (2001). Kryminalistyka / Entsyklopedychnyi slovnyk (ukrainsko-rosiiskyi ta rosiisko-ukrainskyi) ; za red. akad. NAN Ukrainy V. Ya. Tatsiia. Kharkiv [in Ukrainian].
- Sokolova, Ya. A. (1999). K voprosu ob elementah kriminalisticheskoi harakteristiki prestuplenij, svyazannyh s nezakonnym lisheniem svobody. *Problemy zakonnosti*. Vyp. 37 [in Russian].
- Somina, N. A. (2009). Mekhanizm vchynennia zlochnu: poniattia ta elementy. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 3.
- Tishchenko, V. V. (2017). Vybrani pratsi. Odesa [in Ukrainian].
- Tishchenko, V. V., Zahorodnii, I. V. (2022). Mekhanizm kryminalnoho pravoporushennia v systemi yoho kryminalistychnoi kharakterystyky. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. DOI: 10.32782/apdp.v94.2022.17 [in Ukrainian].
- Volobuiev, A. F. (2019). Mekhanizm zlochnu ta yoho zv'iazok z kontseptualnymy polozhenniamy kryminalistyky : monohrafiia. Kryvyi Rih [in Ukrainian].
- Zav'ialov, S. M. (2005). Sposib vchynennia zlochnu i suchasni problemy vyvchennia ta vykorystannia u borotbi zi zlochnnistiu : avtoref. ... dys. kand. yuryd. nauk. Kyiv [in Ukrainian].
- Zhuravel, V. A. (2021). Zahalna teoriia kryminalistyky: heneza ta suchasnyi stan : monohrafiia. Kharkiv [in Ukrainian].

związanego ze współpracą, etap przygotowania z reguły, jest wdrażany w warunkach sztywnego spisku i jest powiązany z działaniami mającymi na celu opracowanie planu lub poszukiwanie i rekrutację współników. Wskazano, że współpraca różni się tylko ostatnim elementem modelu – ukryciem popełnionego przestępstwa.

Słowa kluczowe: przestępstwo, działalność w zakresie współpracy, mechanizm prowizji, metoda prowizji, etap początkowy, etap końcowy, przeciwdziałanie, dochodzenie, cechy kryminalistyczne, elementy, relacje przyczynowe, model przestępstwa.

Received by Editorial Board: 07.12.2024

Suggested Citation:

Perepelytsia, S., Petrova, I. (2024). Forensic Understanding of the Mechanism and Modus Operandi of Criminal Offenses and Their Significance for Investigating Collaborationist Offenses. *Archives of Criminology and Forensic Sciences*. 2 (10). 191-199. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.10.2024.16>